

Domov>Družinske zadeve in dedovanje>Dedovanje>Prilagoditev stvarnih pravic Prilagoditev stvarnih pravic

Madžarska

1 Katere so stvarne pravice, ki lahko po pravu te države članice izhajajo iz dedovanja?

1) Lastništvo

Dedič pridobi lastništvo nad zapuščino samodejno ob smrti oporočitelja. Zapuščina je skupek pravic, stvarnega premoženja, terjatev in obveznosti pokojnika ob njegovi smrti, ki s smrtjo ne prenehajo. To je v madžarskem pravu samoumevno; dejansko se v določbah civilnega zakonika o dednem pravu pojma „zapuščina pokojnika“ in „premoženje“ uporabljata kot sopomenki. Premoženje ni nič drugega kot stvarno premoženje, pravica ali terjatev (oddelek 8:1 civilnega zakonika). Premoženje je skupek vsega takega premoženja. V primeru posebnega volila (*legatum vindicationis*) volilojemnik pridobi lastništvo (neposredno od pokojnika) nad volilom.

2) Užitek

Po madžarskem pravu velja, da če pokojnik zapusti potomce in preživelega zakonca (v primeru zakonitega dedovanja), je preživel zakonec upravičen do dosmrtnega užitka na določenem zapuščinskem premoženju, in sicer:

stanovanju, v katerem je prebival skupaj s pokojnikom, ter pohištvo in opremlj, ki spadata k stanovanju (oddelek 7:58(1)(a) civilnega zakonika).

Splošna pravila o užitku v skladu s civilnim pravom se podobno uporabljajo tudi za vsebino pravice preživelega zakonca do užitka („vdovska pravica“) (poglavje XXX civilnega zakonika). Užitek je ena od tako imenovanih omejenih stvarnih pravic. Užitar lahko poseduje, uporablja, izkorišča in pobira prihodke iz stvarnega premoženja, ki je v lasti druge osebe. Pravice užitarja ostanejo nedotaknjene ne glede na spremembe identitete lastnika (oddelek 5:147(1) in (2) civilnega zakonika).

Oporočitelj lahko ustanovi užitek na premoženju v oporoki.

2 Ali so te stvarne pravice vpisane v register pravic na nepremičninah ali premičninah in če je odgovor pritrdilen, ali je takšen vpis obvezen? V katere registre so vpisane in katere so zahteve in postopek za vpis?

Zadevne pravice so navedene v zemljiški knjigi (ali drugih javnih registrih). Vpis teh pravic v register je obvezen.

Če iz dedovanja izhaja lastništvo ali užitek, se notar, ki vodi zapuščinski postopek na Madžarskem, obrne na domači organ, ki vodi zemljiško knjigo ali registre drugega premoženja, da se te pravice vpišejo. V takih primerih notar pošlje sklep o veljavnosti oporoke (ko ta postane pravnomočen) temu organu (oddelek 91(2) zakona XXXVIII iz leta 2010 o zapuščinskih postopkih (*hagyatéki eljárásról szóló 2010. évi XXXVIII. tv.*). Notarjev sklep o veljavnosti oporoke je podlaga za vpis.

Nasprotno mora upravičenec (dedič, volilojemnik) sam poskrbeti za vpis pravice, če je bil zapuščinski postopek voden v drugi državi članici. V takih primerih mora vlogo za vpis vložiti neposredno pri madžarskem organu, ki vodi zadevni register (npr. zemljiškoknjižni urad).

Najpomembnejši javni registri, v katerih je navedeno lastništvo posameznega premoženja, so:

– *zemljiška knjiga*:

vodi ga: zemljiškoknjižni urad,

predmet registra: nepremičnine,

predpisi: zakon CXLI iz leta 1997 o vpisu nepremičnin (*az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény*) (glej oddelek 16 zakona);

– *nacionalni register zrakoplovov* (*Magyarország Légijármű Lajstroma*):

vodi ga: urad za letalstvo nacionalnega organa za promet (*Nemzeti Közlekedési Hatóság Légügyi Hivatala*),

predmet registra: civilni zrakoplovi,

predpisi:

oddelek 12 zakona XCVII iz leta 1995 o zračnem prometu (*a légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény*),

oddelek 5 vladne uredbe št. 141/1995 z dne 30. novembra 1995 o izvajanju zakona XCVII iz leta 1995 (*Korm. rendelet a légi közlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény végrehajtásáról*) o zračnem prometu (*a légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény*);

– *register plovil*:

vodita ga: ministrstvo za nacionalni razvoj in vladni urad glavnega mesta Budimpešte kot pomorska organa,

predmet registra: plovila (plavajoče naprave, strukture in oprema, primerne za vodni promet, delo na vodi in opravljanje s tem povezanih dejavnosti),

predpisi:

oddelki od 7 do 15, zlasti oddelek 11(3) zakona XLII iz leta 2000 o vodnem prometu (*a vízközlekedésről szóló 2000. évi XLII. törvény*),

vladna uredba št. 198/2000 z dne 29. novembra 2000 o registraciji plovil (*az úszólétesítmények lajstromozásáról szóló 198/2000. Korm. rendelet*);

– *register vozil*:

vodi ga: ministrstvo za notranje zadeve (državno ministrstvo, pristojno za registre) kot registracijski organ za cestni promet,

predmet registra: vozila za cestni prevoz,

predpisi:

zakon LXXXIV iz leta 1999 o cestnoprometnih evidencah (*közúti közlekedési nyilvántartásról szóló 1999. évi LXXXIV. törvény*), zlasti oddelek 9;

– *poslovni register*:

vodijo ga: okrožna sodišča kot registracijska sodišča,

predmet registra: podjetja (podjetje je pravni subjekt, ustanovljen za namen izvajanja poslovnih dejavnosti na komercialni podlagi z vpisom v poslovni register (med te subjekte spadajo zlasti družbe, zadrage, madžarske podružnice tujih podjetij, evropska gospodarska interesna združenja, evropske zadrage, samostojni podjetniki itd.)),

predpisi: zakon V iz leta 2006 o javnih informacijah o družbah, registraciji družb in postopkih prenehanja (*a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény*), zlasti oddelka 24 in 25.

3 Kateri so učinki vpisa stvarnih pravic?

1) Vpis lastništva

Na splošno je lastništvo nad nepremičninami po madžarskem pravu mogoče pridobiti samo z vpisom v zemljiško knjigo; povedano drugače, vpis lastništva v zemljiško knjigo ima konstitutivni učinek (nastanek pravice) (načelo vpisa).

Vendar zakon v nekaterih primerih določa izjemo; ena od izjem je dedovanje. Madžarsko pravo temelji na načelu dedovanja *po pravu samem (ipso iure)*. To pomeni, da dedič pridobi zapuščino le na podlagi zakona ob uvedbi dedovanja, brez sprejema zapuščine ali kakega drugega pravnega dejanja (oddelek 7:87 civilnega zakonika). V primeru dedovanja dedič tako pridobi lastništvo ob uvedbi dedovanja ali zapustnikovi smrti. Zato ima vpis lastništva v zemljiško knjigo na podlagi dedovanja izključno *deklaratorni učinek*. Enako velja tudi za pridobitev premoženja na podlagi posebnega volila (*legatum per vindicationem*).

Vpis lastništva na podlagi dedovanja *po pravu samem (ipso iure)* v javne registre za druge vrste premoženja ima prav tako deklaratorni učinek, če se lastnik spremeni z dedovanjem.

2) Vpis užitka

Pravica užitka preživelega zakonca (vdovska pravica) nastane na podlagi zakona. Glede na to ima vpis užitka v zemljiško knjigo (podobno kot vpis lastništva, pridobljenega z dedovanjem) deklaratorni učinek; pravica sama tako ne nastane z vpisom.

Oddelek 5:146(2) civilnega zakonika določa, da je, če užitek, ustanovljen na podlagi zakonodaje, ni vpisan v zemljiško knjigo, mogoče to pravico uveljavljati samo zoper slabovernega pridobitelja premoženja ali pridobitelja, ki ni plačal nadomestila za premoženje. Zato je za polno varstvo pravice užitkarja na nepremičnini po civilnem pravu vpis v register nepremičnin nujen, tudi če ta pravica nastane na podlagi zakona (in ne z vpisom).

4 Ali obstajajo posebna pravila in postopki za prilagoditev stvarne pravice, do katere je oseba upravičena po pravu, ki se uporablja za dedovanje, pravo države članice, v kateri oseba to pravico uveljavlja, pa takšne stvarne pravice ne pozna?

Da.

Če upravičenec v zapuščinski zadevi (npr. dedič ali volilijemnik) želi na Madžarskem uveljavljati stvarno pravico, pridobljeno z dedovanjem, ki z madžarsko zakonodajo o zemljiški knjigi (ali drugem registru v konkretni zadevi) ni dovoljena, se v ločenem postopku opravi dejanje v skladu s členom 31 Uredbe (prilagoditev stvarnih pravic). To je tako imenovani „prilagoditveni postopek“, ki je urejen z zakonom LXXI iz leta 2015.

Prilagoditveni postopek je nepravdni postopek, za katerega so pristojna sodišča. Ker je za uporabo člena 31 Uredbe potrebno posebno strokovno znanje, je kot sodišče na prvi stopnji za celotno ozemlje Madžarske pristojno samo eno sodišče (osrednje okrožno sodišče v Budi (*Budai Központi Kerületi Bíróság*) v Budimpešti). To sodišče odloča o tem, katera druga pravica se lahko vpiše namesto zadevne tuje pravice (oziroma katera pravica, poznana v madžarskem pravu, je najustreznejša v smislu njene vsebine in namena). Odločitev sodišča je za vložnika zavezujoča.

Dedni upravičenec (npr. dedič ali volilijemnik) tega prilagoditvenega postopka ne začne sam kot vložnik. Kot vložnik pred sodiščem nastopi organ, ki vodi zemljiško knjigo (kot je zemljiškoknjižni urad) in pred katerim poteka postopek vpisa (postopek v glavni stvari).

Sodišče med postopkom preuči tujo zakonodajo v zvezi z zadevno tujo pravico. Pri tem neodvisno zagotovi, da se ugotovi narava tuje pravice, lahko pa tudi zadevnega dednega upravičenca pozove k predložitvi informacij in listin, ki jih ima morda na voljo, glede pomena tuje pravice.

Sicer pa sodišče odloči izključno na podlagi listin in ne izvaja drugih dokazov (na primer od prič).

Vložnik (organ, ki vodi zadevni register) in tudi zapuščinski upravičenec se lahko pritožita zoper odločitev osrednjega okrožnega sodišča v Budi. Pritožba mora biti naslovljena na regionalno sodišče, vložiti pa jo je treba pri sodišču, ki je odločilo. Pritožbo obravnava mestno regionalno sodišče v Budimpešti.

Stroške tega postopka krije zapuščinski upravičenec, ki jih mora plačati v samem postopku v glavni stvari (tj. v postopku pred organom, ki vodi register).

Zadnja posodobitev: 15/01/2024

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.